

Re: Küsimused valimisprogrammi kohta: korrupsioon

Joonas Laks <joonas.laks@erakond.ee>

Thu 21/02/2019 12:49

To: Carina Paju (TI EE) <carina.paju@transparency.ee>

Cc: Märt Pöder <tramm@p6drad-teel.net>; Eestimaa rohelised <info@erakond.ee>

Tere!

Meil on radikaalne läbipaistvus [infoühiskonna programmiosas](#) deklareeritud ning ka konkreetsete eesmärkidega seotud. Lobiregister on asi, mille peaks Eestis kindlasti looma ning poliitikute kohtumised lobiregistrist väljaspool tuleks muuta vähemasti taunitavaks.

Vilepuhujate kaitse on meie programmi [infoühiskonna osas](#) deklareeritud ning võtame seda kui osa meie sõnavabaduse paketist. Seejuures peame vajalikuks seista vastu anonüümsuse väljajuurimisele digikeskkonnas. Probleemid vihakõne ja trollimisega tuleb lahendada muul viisil kui kodanike demokraatlikke õigusi riigi kritiseemisel ja võimu kuritarvituste paljastamisel vähendades.

Soovime, et riik määraks kõigile oma avaldatud andmetele korrektse litsentsi ning see võiks olla enamikul juhtudest Creative Commons Zero, st litsents, mis ei sea andmete kasutamisele mingeid piiranguid ning sobib andmebaaside avaldamiseks. Kunstilise väärtusega sisu puhul võib jääda Creative Commons Attribution litsentsi juurde, sest selle puhul on oluline tunnustada sisu loonud autorit. Meie valimislubadus on, et esimese 100 valitsemispäeva ajal teeme litsentside küsimuse Eestis korda, see on ka mh üks punastest joontest, millest me ei ole koalitsiooniläbirääkimistel nõus loobuma. Selle justkui väikse juriidilise sammu mõjud avaandmete ökosüsteemile on hindamatud. Selle lubaduse käis meie infoühiskonna programmi koostamist vedanud Eesti piraadiliikumise aktivist Märt Pöder välja ka ITLi infoühiskonna debatil, millega saab tutvuda siin:

* <http://tv.delfi.ee/live/uudised/vaata-jarele-debatt-digitaalsus-muudab-riiki-ja-majandust?id=85335859>

Lisaks sellele on meil lubaduste hulgas töötada välja kavad eri valdkondade andmete avamiseks, kus on probleemid tegelikult spetsiifilised, nt isikuandmete küsimused jmt, st me tõesti keskendume sisule ega räägi lihtsalt avatusest kui ühest toredast väärtusest.

Märt ise kandideerib Ida-Virumaal ja tal on oma kampaanialeht siin (sealt saab lugeda ka tema andmeeksperimentide kohta): * <https://gafgaf.infoaed.ee/>

Meie [infoühiskonna programm](#) püüab leida Euroopalikele väärtustele vastavat balanssi avatuse ja eraelu kaitse vahel.

Parimate soovidega

Joonas Laks

Tel. +372 56 479 412

Eestimaa Rohelised peasekretär

Harju- ja Raplamaa kandidaat nr 390

www.erakond.ee

www.rohelised.ee

 Tegutseme roheliselt! Ära prindi seda e-kirja, kui see vajalik pole.

Kontakt Carina Paju (TI EE) (<carina.paju@transparency.ee>) kirjutas kuupäeval K, 20. veebruar 2019 kell 13:31:

Tere!

Tuletan meelde, et vabaühendus Korruptsioonivaba Eesti on analüüsinud teie erakonna valimisprogrammi ning ootab esitatud küsimustele enne kiirelt lähenevat valimispäeva tagasisidet. On veel viimane aeg selgitada oma visiooni Eesti ühiskonna läbipaistvamaks ja ausamaks muutmise osas.

Heade soovidega

Carina Paju

Arengukoordinaator | Development Coordinator

Korruptsioonivaba Eesti | Transparency International Estonia

T: +3725072500

E: carina.paju@transparency.ee

www.transparency.ee

From: Carina Paju (TI EE)

Sent: 06 February 2019 18:13

To: info@rohelised.ee; joonas.laks@erakond.ee

Subject: Küsimused valimisprogrammi kohta: korruptsioon

Lp Eestimaa Rohelised

Kirjutan teile vabaühenduse Korruptsioonivaba Eesti (KVE) nimel. Teisipäeval, 29. jaanuaril avaldas Transparency International, kelle ametlikuks esindajaks Eestis on KVE, korruptsioonitaju indeksi (CPI) tulemused. 2018. aasta pingereas on Eesti oma tulemust võrreldes eelmise aastaga kahe punkti ja kolme koha võrra parandanud, jagades 180 riigi arvestuses 18. kohta Jaapani ja Iirimaa.

Et korruptsioonitaju indeks võtab arvesse just rahvusvaheliste ekspertide ja äriuringute hinnangut avaliku sektori korruptsioonitasemele, on poliitilistel otsustel Eesti pingereas etteotsa juhtimisel väga suur roll. Seetõttu oleme läbi vaadanud teie valimisprogrammi ning esitame järgmised kommentaarid.

Meil on hea meel tõdeda, et teie valimisprogrammi on jõudnud järgmised potentsiaalselt korruptsiooni ennetavad lubadused:

- Piirame riigi- ja munitsipaalteenuste ning sihtasutuste nõukogudes ametnike ja poliitikute arvu ja kaasame spetsialiste. Nõukogudes ei tohi olla esindatud samast erakonnast rohkem kui üks liige. Nõukogudesse on vaja antud valdkonna oskuste ja teadmistega inimesi; valides sinna inimesi erakondliku kuuluvuse alusel, valitseb oht korruptsiooniks ja diletantismiks.
- Katuserahade jaotamise asemel rakendame kaasavat riigieelarvet. See on õiglane ja otsedemokraatlik raha jaotus. Riigipoolne toetus jagatakse kohalike omavalitsuste vahel, et

käivitada kaasava eelarve pilootprojekte. Arvesse peab võtma asukohta, elanike arvu, keskmist töötasu ja piirkondliku potentsiaali indeksit (inim-, majandus- ja sotsiaalkapital). Soovime suunata suurema osa rahastusest arengut vajavatele omavalitsustele.

Loetletud punktid on täpsed ja pakuvad konkreetseid lahendusi olemasolevatele probleemidele. Transparency International on tõdenud, et korrupsioon õhustab muude inimõiguste kõrval õigust puhtale keskkonnale. Kas avaandmed, lobitöö reguleerimine ja vilepuhujate kaitse võiksid erakonna arvates kaasa aidata keskkonnaga seotud korrupsiooni ennetamisele? Kui jah, siis millisel määral?

Põhjalikumaks selgituseks:

1. Huvigruppide varajane kaasamine, seda eriti kodanikuühiskonna seast, on vajalik samm Eesti seadusloome sisukamaks ja tõhusamaks muutmiseks. Selle raames küsime, kas ja kuidas reguleerite erahuvide mõju seadusloomele? Viimastel aastatel on mitmed ettevõtted loonud lobitööks MTÜ-d ja SA-d, millel on kahtlemata rohkem rahalist ressursi oma huvide eest seista kui keskmisel kodanikuühiskonna MTÜ-l. Ettevõtjate huvide eest seismine on õigustatud, küll aga rõhutame ühinguna, et erahuvide eest seisvate lobiorganisatsioonide ja huvirühmade vahel tuleb vahet teha.

ELi tasandil on nüüdseks nii parlamendisaadikute kui komisjoniliikmetel kohustuslik registreerida kõik kohtumised lobistidega. Eestis on poliitiline tahe lobitöö, sh lobiorganisatsioonide reeglid paika pannud olnud äärmiselt kesine. Kahjuks arvab korrupsioonibaromeetri järgi rahvas, et kõige korrumppeerunud on riigikogu saadikud ning ettevõtete juhid. Et seda olukorda parandada ning seadusloome läbipaistvust tõhustada, on tarvilik nii lobireeglite kui ka nn pöördukse efekti reguleerimine.

2. Danske Banki juhtumi käigus tuli päevavalgele asjaolu, et väärtegadele üritas ettevõtte sees tähelepanu viia üks tollane töötaja, kelle nimi nüüdseks Eesti meedia poolt avalikustati. Juhime tähelepanu, et vilepuhujate nimi avaldati ilma tema loata, rikkudes sellega konfidentsiaalsuse nõuet ja seades ohtu nii ta perekonna kui karjääri, kokkuvõttes riivates tema inimõigusi. Ükski Eesti erakond ei juhtinud sellele tähelepanu ja riik ei vastanud vilepuhujate palvele saada seaduslikku kaitset. See olukord näitlikustab valusalt, et Eesti valitsus ei toeta siiani ELi direktiivi eelnõud, mille najal kohalduks vilepuhujatele kaitse üle terve liidu. Milliseid lahendusi te sellele näete?

3. Avaandmed ehk kõigile tasuta kättesaadavad ja masinloetavad andmed suurendavad riigi läbipaistvust – seega, kas ja kuidas näete ette muude avalike andmete avalikustamist nii riigiasutuste, KOVide, e-äriregistri, tegelike kasusaajate registri kui huvide deklaratsioonide raames? Hetkel on palju infot, mille avaldamine on avalikes huvides, lukustatud maksumüüri taha, huvide deklaratsioonidele pääseb ligi vaid e-riigi vahendusel, ning teised andmed pole esitatud vastavalt avaandmete standarditele (nt pdf või jpg formaadis). Avaandmete riskasutamine annab suurepärase võimaluse ennetada ja tuvastada võimalikke huvide konflikte, tagab suurema läbipaistvuse nii avalikus kui erasektoris ning võimaldab avaandmete kasutamist mh õiguskaitsetegevustes.

Ootame teiepoolseid mõtteid, kommentaare ja lahendusi. Oleme ühinguna alati valmis pakkuma nõu täpsemate meetmete väljatöötamiseks – seda nii enne kui pärast valimisi.

Heade soovidega

[Carina Paju](#)

Arengukoordinaator | Development Coordinator

Korrupsioonivaba Eesti | Transparency International Estonia

T: +3725072500

E: carina.paju@transparency.ee

www.transparency.ee